Euroopan parlamentti
2014-2019

Istuntoasiakirja

A8-0002/2017

12.1.2017

MIETINTÖ

komission asiantuntijaryhmien kokoonpanosta ja niitä koskevan rekisterin valvonnasta
(2015/2319(INI))

Talousarvion valvontavaliokunta

Esittelijä: Dennis de Jong

Valmistelija(*):
Sylvia-Yvonne Kaufmann, oikeudellisten asioiden valiokunta

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 54 artikla

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 8

OIKEUDELLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO(*) 10

BUDJETTIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 13

LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA 17

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 54 artikla

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission asiantuntijaryhmien kokoonpanosta ja niitä koskevan rekisterin valvonnasta (2015/2319(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon 30. toukokuuta 2016 annetun komission päätöksen komission asiantuntijaryhmien perustamista ja toimintaa koskevien horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (C(2016)3301),

– ottaa huomioon komission tiedonannon komissiolle ”Framework for Commission expert groups: horizontal rules and public register” (komission asiantuntijaryhmiä koskevat puitteet: horisontaaliset säännöt ja julkinen rekisteri) (C(2016)3300),

– ottaa huomioon puitesopimuksen Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista[1],

– ottaa huomioon 28. huhtikuuta 2016 antamansa päätöslauselman vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2014, pääluokka III – Komissio ja toimeenpanovirastot[2],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 52 artiklan,

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön sekä oikeudellisten asioiden valiokunnan ja budjettivaliokunnan lausunnot (A8-0002/2017),

A. toteaa ilmaisseensa huolensa komission asiantuntijaryhmien aiemman, marraskuussa 2010 vahvistetun rakenteen toimivuudesta[3] ja toteaa, että tämän rakenteen luomisella pyrittiin käynnistämään merkittäviä toiminnallisia innovaatioita, joilla parannettaisiin toimielinten välisen työn avoimuutta ja koordinointia;

B. ottaa erityisesti huomioon, että budjettivaliokunta pani merkille eräiden asiantuntijaryhmien puutteellisen avoimuuden ja epätasapuolisen kokoonpanon ja piti aiheellisena varmistaa, että asiantuntemus ja ryhmässä edustetut näkemykset ovat oikeassa tasapainossa asiantuntijaryhmien kokoonpanossa, ja että se hyväksyi siksi vuosina 2011 ja 2014 asiaan liittyviä talousarviovarauksia ja esitti ryhmien uudistamiseksi pyyntöjä, joihin ei ole vielä suostuttu;

C. toteaa, että valiokunnan äskettäin teettämässä selvityksessä kävi ilmi, että eräiden asiantuntijaryhmien avoimuus on hyvin puutteellista ja niiden kokoonpano on epätasapuolinen[4];

D. toteaa, että jotta asiantuntemuksessa voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon

[1] EUVL L 304, 20.11.2010, s. 47.
[2] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0147.
[3] C(2010)7649, 10. marraskuuta 2010.
[4] Talousarvioasioiden politiikkayksikkö D, ”Composition of the Commission`s expert groups and the status of the register of expert groups”, 2015.

sääntelytoimien tarve ja jotta voidaan edistää sen ja sääntelytoimien legitiimiyttä unionin kansalaisten silmissä, on ehdottoman välttämätöntä, että ryhmien kokoonpano on tasapuolinen ja toiminta avointa;

E. ottaa huomioon, että Euroopan oikeusasiamies esitti strategisessa tutkinnassaan[1] suosituksen komission asiantuntijaryhmien kokoonpanosta ja korosti erityisesti, että asiantuntijaryhmien työn avoimuutta on parannettava;

F. toteaa, että ennen päätöksen antamista komissio oli yhteydessä parlamentin edustajiin ja Euroopan oikeusasiamieheen;

G. toteaa, että komissio esitteli parlamentille komission yksiköiden valmisteluasiakirjan, jossa vastattiin parlamentin talousarvion valvontavaliokunnan esittelijän työasiakirjaan sisältyviin suosituksiin;

H. ottaa huomioon, että tästä huolimatta komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa ja komission päätöksessä ei valitettavasti esitetä ratkaisuja kaikkiin parlamentin esittämiin huolenaiheisiin;

1. suhtautuu myönteisesti 30. toukokuuta 2016 annettuun komission päätökseen komission asiantuntijaryhmien perustamista ja toimintaa koskevien horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta mutta pitää valitettavana, että komissio ei järjestänyt täysimittaista julkista kuulemista, vaikka monet kansalaisjärjestöt olivat ilmaisseet kiinnostuksensa; pitää tärkeänä, että kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten osallistumismuotoja tehostetaan unionin toimielinten avoimuuden ja toimivuuden kaltaisissa hyvin tärkeissä asioissa;

2. korostaa, että uusien horisontaalisten sääntöjen hyväksyminen ilmeisesti vastaa moniin parlamentin aiemmin esittämiin huolenaiheisiin, erityisesti niihin, jotka koskevat julkisten hakumenettelyjen tarvetta valittaessa asiantuntijaryhmien jäseniä, komission asiantuntijaryhmiä koskevan rekisterin tarkistamista, synergian luomista tämän rekisterin ja komission ja parlamentin avoimuusrekisterin välille ja eturistiriitojen välttämisen tarpeellisuuteen liittyviä sääntöjä, varsinkin kun kyseessä ovat yksityishenkilöinä nimitettävät asiantuntijat;

3. toteaa, että toimielinten välisten toimien avoimuudella ja niiden koordinoinnilla on erittäin suuri merkitys, sillä niiden avulla voidaan varmistaa riittävä tasapaino asiantuntijaryhmien kokoonpanossa ryhmissä edustettuna olevan asiantuntemuksen ja mielipidekirjon näkökulmasta ja niiden toimintaa voidaan parantaa; pitää siksi myönteisenä, että asiantuntijaryhmien jäsenet valitaan nyt julkisella menettelyllä; korostaa tässä yhteydessä, että asiantuntijoiden käytännön kokemuksen ja pätevyyden on käytävä selvästi ilmi; katsoo, että valintamenettelyllä kokonaisuudessaan olisi taattava laaja avoimuus ja että sen olisi perustuttava aiempaa selkeämpiin ja ytimekkäämpiin kriteereihin, joissa korostetaan erityisesti ehdokkaiden käytännön kokemusta heidän akateemisten tutkintojensa ohella sekä asiantuntijoiden mahdollisia eturistiriitoja;

[1] OI/6/2014/NF.

4. pitää myönteisenä, että komission asiantuntijaryhmiä koskevan rekisterin ja avoimuusrekisterin välille on jo luotu yhteys ja siten parannettu avoimuutta;

5. pitää valitettavana, että yritys järjestää julkinen kuuleminen uusien sääntöjen vahvistamisesta epäonnistui; kehottaa komissiota toimimaan avoimesti ja vastaamaan toimistaan unionin kansalaisille;

6. muistuttaa, että avoimuuden puute vaikuttaa kielteisesti kansalaisten unionin toimielimiä kohtaan tuntemaan luottamukseen; toteaa, että komission asiantuntijaryhmäjärjestelmän vaikuttava uudistaminen avoimuuden ja tasapuolisen kokoonpanon periaatteiden perusteella parantaa tietojen saatavuutta ja luotettavuutta, mikä puolestaan lujittaa kansalaisten luottamusta unioniin;

7. tähdentää, että uusia sääntöjä olisi sovellettava nimestä riippumatta (erikoisryhmät, korkean tason ja muut ”poikkeukselliset” ryhmät, viralliset ja epäviralliset ryhmät) tiukasti ja yhdenmukaisesti kaikkiin komission asiantuntijaryhmiin, jotka eivät koostu yksinomaan jäsenvaltioiden edustajista tai joihin ei sovelleta 20. toukokuuta 1998 tehtyä komission päätöstä Euroopan tason työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua edistävien alakohtaisten neuvottelukomiteoiden perustamisesta; toteaa jälleen, että uusilla säännöillä on varmistettava tasapuolinen edustus siten, että kaikkien sidosryhmien edustajat voivat osallistua;

8. katsoo, että komission olisi edistyttävä asiantuntijaryhmien kokoonpanon tasapainottamisessa; pitää kuitenkin valitettavana, ettei taloudellisia ja muita kuin taloudellisia etuja edustavien tahojen välillä toistaiseksi tehdä yksiselitteistä eroa mahdollisimman suuren avoimuuden ja tasapainon saavuttamiseksi; korostaa tässä yhteydessä, että komission on ilmoitettava selvästi julkisessa hakumenettelyssä, kuinka se määrittelee tasapuolisen kokoonpanon ja minkä etujen se haluaa tulevan edustetuiksi, kun asiantuntijaryhmiä perustetaan; pitää siksi tärkeänä varmistaa parlamentin ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean osallistuminen, jotta kyseinen ero määritellään aiempaa tasapainoisemmin;

9. kehottaa komissiota uusia asiantuntijaryhmiä perustaessaan tai nykyisten kokoonpanoa muuttaessaan ilmoittamaan selvästi julkisessa hakumenettelyssä, kuinka se määrittelee tasapuolisen kokoonpanon ja minkä etujen se haluaa tulevan edustetuiksi ja miksi, sekä perustelemaan kaikki mahdolliset poikkeamiset etukäteen määritellystä tasapuolisesta kokoonpanosta, kun asiantuntijaryhmiä perustetaan;

10. panee tässä yhteydessä merkille, kuten oikeusasiamiehen edellä mainitun lausunnon 34–45 kohdassakin todetaan, että vaikka komissio ei ole vielä määritellyt muodollisesti ”tasapuolisuuden” käsitettään, sitä ei saa pitää laskutoimituksen lopputuloksena vaan sellaisten ponnistelujen tuloksena, joilla varmistetaan, että asiantuntijaryhmän jäsenet edustavat yhdessä vaadittua teknistä asiantuntemusta ja näkökulmien kirjoa kyseisen asiantuntijaryhmän toimeksiannon toteuttamiseksi; katsoo, että tasapuolisuuden käsite olisi näin ollen ymmärrettävä niin, että se liittyy aina tiiviisti kunkin asiantuntijaryhmän nimenomaiseen toimeksiantoon; katsoo, että asiantuntijaryhmän tasapuolisuuden arviointiin sovellettaviin kriteereihin olisi sisällyttävä muun muassa ryhmän tehtävät, vaadittava tekninen asiantuntemus, sidosryhmät, joita asia todennäköisimmin koskee, sidosryhmien organisaatio sekä taloudellisten ja muiden kuin taloudellisten etunäkökohtien välinen asianmukainen suhde;

11. kehottaa komissiota tutkimaan pikaisesti, tarvitaanko uutta valitusmekanismia, jos sidosryhmät vastustavat tasapuolisen kokoonpanon määritelmää, vai ovatko nykyiset järjestelyt riittäviä; kehottaa ottamaan parlamentin mukaan tähän valvontamekanismiin;

12. muistuttaa, että aiemmin komissio ei aina löytänyt riittävästi pk-yrityksiä, kuluttajia, ammattiyhdistyksiä tai muita yleisen edun mukaisia organisaatioita edustavia asiantuntijoita ja että tämä johtui usein asiaan liittyvistä kustannuksista, joita aiheutui loman ottamisesta tai esimerkiksi pk-yritysten tapauksessa sijaisten löytämisestä asiantuntijaryhmissä käytetyksi ajaksi; toteaa, että näitä kutsutaan jäljempänä ”vaihtoehtoiskustannuksiksi”;

13. kehottaa siksi komissiota tarkastelemaan tapoja helpottaa ja kannustaa aliedustettuina olevien järjestöjen tai yhteiskunnan ryhmien osallistumista asiantuntijaryhmiin ja arvioimaan tässä tarkoituksessa muun muassa sääntöjään, jotka koskevat asiantuntijoiden kustannusten korvaamista tehokkaasti ja tasapuolisesti, mukaan lukien mahdolliset tavat tällaisten vaihtoehtoiskustannusten kattamiseen, ottaen suhteellisuusperiaatteen asianmukaisesti huomioon;

14. pyytää komissiota arvioimaan sellaisen hyvitysjärjestelmän kehittämistä, jolla tuetaan aliedustettuja ryhmiä niiden hankkiessa täysipainoisen asiantuntijaryhmään osallistumisen edellyttämää asiantuntemusta;

15. kehottaa komissiota antamaan eurooppalaisille kansalaisjärjestöille mahdollisuuden olla edustettuina asiantuntijaryhmissä lähettämällä niihin edustajia kansallisista jäsenjärjestöistään, mikäli eurooppalaiset järjestöt ovat antaneet näille selkeän valtuutuksen;

16. kehottaa komissiota varmistamaan, että vaikka erityisjärjestelyistä huolimatta vielä ei ole mahdollista löytää riittävästi kaikkia asiaan liittyviä etuja edustavia asiantuntijoita, kyseessä oleva asiantuntijaryhmä toteuttaa kaikki tarvittavat toimet ja käyttää esimerkiksi painotettua äänestysmenettelyä varmistaakseen, että asiantuntijaryhmien loppukertomuksissa todella otetaan tasapuolisesti huomioon kaikki asiaan liittyvät edut;

17. palauttaa mieliin, että sekä parlamentti että Euroopan oikeusasiamies ovat suositelleet komissiolle asiantuntijaryhmien esityslistojen, tausta-asiakirjojen, kokouspöytäkirjojen ja keskustelujen julkistamista, ellei niiden jäsenten määräenemmistö päätä, että tietyn kokouksen tai sen osan olisi oltava salainen; pitää valitettavana, että komissio on pitänyt kiinni järjestelmästä, jossa asiantuntijaryhmien kokoukset ovat salaisia, ellei niiden jäsenten yksinkertainen enemmistö päätä, että keskustelut julkistetaan; pitää mahdollisimman laajan avoimuuden toteuttamista olennaisen tärkeänä ja kehottaa komissiota tekemään kokouksista ja pöytäkirjoista julkisia;

18. korostaa, että käyttäjille on annettava mahdollisuus tutustua monenlaisiin asiakirjoihin (esityslistat, viiteasiakirjat, erilaiset raportit), jotta asianomaiset sidosryhmät voivat harjoittaa tehokasta valvontaa; katsoo myös, että asiantuntijaryhmiä koskevan rekisterin verkkosivuston olisi oltava – joko itsessään tai muille asiaan liittyville verkkosivustoille johtavien hyperlinkkien avulla – yksi välineistä tai mekanismeista, joiden avulla voidaan hankkia jatkuvasti ajantasaistettua tietoa toimintapolitiikan muutoksista ja taata siten laaja avoimuus;

19. kehottaa komissiota laatimaan sidosryhmiä, myös parlamenttia, kuullen viipymättä suuntaviivat, joissa selitetään, kuinka se tulkitsee määräystä, jonka mukaan asiantuntijaryhmien pöytäkirjojen olisi oltava merkityksellisiä ja täydellisiä, erityisesti kun kokoukset eivät ole julkisia, ja kehottaa komissiota takaamaan asiassa mahdollisimman suuren avoimuuden Euroopan oikeusasiamiehen suosituksen mukaisesti, mukaan lukien esityslistan, tausta-asiakirjojen, äänestystulosten, yksityiskohtaisten pöytäkirjojen ja mahdollisten eriävien mielipiteiden julkistaminen;

20. palauttaa mieliin, että yksityishenkilöinä nimitettyjen asiantuntijoiden lisäksi myös korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, asianajotoimistojen, eurooppalaisten ja muiden ajatushautomoiden sekä konsulttiyritysten edustajilla saattaa olla eturistiriitoja, ja kehottaa komissiota selventämään, kuinka se aikoo välttää eturistiriidat näiden asiantuntijakategorioiden ollessa kyseessä;

21. kehottaa komissiota varmistamaan nykyisten myönteisten esimerkkien perusteella, että parannetut horisontaaliset säännöt pannaan järjestelmällisesti täytäntöön, valvomalla niiden täytäntöönpanoa keskitetysti sen sijaan, että se delegoisi tämän tehtävän yksittäisille pääosastoille;

22. kehottaa komissiota osoittamaan riittävästi resursseja erityisesti rekisteriin liittyvään toimintaan ja kehittämään innovatiivisia ja erityisen vaikuttavia menetelmiä, jotta rekisteri pidetään ajan tasalla eikä se sisällä asiavirheitä eikä puutteita ja se mahdollistaa tietojen siirtämisen koneellisesti luettavassa muodossa;

23. panee merkille komission ilmoituksen, että kaikkien pääosastojen on pantava komission asiantuntijaryhmiä koskevat uudet puitteet täytäntöön vuoden 2016 loppuun mennessä, ja kehottaa komissiota toimittamaan parlamentille täytäntöönpano- ja arviointikertomuksen viimeistään vuoden kuluttua päätöksen hyväksymisestä eli ennen 1. kesäkuuta 2017; kehottaa komissiota varmistamaan osana parlamentin kanssa käytävää jäsenneltyä vuoropuhelua, että kertomus voidaan esitellä ensimmäisen kerran suullisesti jo kuuden seuraavan kuukauden kuluessa;

24. korostaa lisäksi, että komission on varmistettava delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä valmistellessaan ja laatiessaan ja strategisia suuntaviivoja määrittäessään, että kaikki asiakirjat, myös säädösehdotukset, toimitetaan parlamentille ja neuvostolle samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille paremmasta lainsäädännöstä 13. huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen mukaisesti;

25. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Parlamentin talousarvion valvontavaliokunta on pohtinut komissiota koskevien vastuuvapausmenettelyjen yhteydessä säännöllisesti kysymystä komission asiantuntijaryhmien kokoonpanosta ja toiminnasta. Budjettivaliokunta hyväksyi lukuisten asiantuntijaryhmien puutteellisen avoimuuden ja epätasapuolisen kokoonpanon johdosta vuosina 2011 ja 2014 asiaan liittyviä talousarviovarauksia ja esitti pyyntöjä ryhmien uudistamiseksi.

Vuoden 2011 varauksen hyväksymisen jälkeen komissio ilmaisi halukkuutensa ryhtyä parlamentin jäsenten kanssa epäviralliseen vuoropuheluun nykyisten asiantuntijaryhmien kokoonpanon epätasapuolisuuden korjaamiseksi ja parempien sääntöjen laatimiseksi asiantuntijaryhmien perustamista ja toimintaa varten. Epävirallinen vuoropuhelu antoi parlamentille mahdollisuuden poistaa varauksensa vuonna 2011, vaikka yhä oli epäilyksiä sekä nykyisten horisontaalisten sääntöjen sisällöstä että niiden noudattamisesta joissakin komission pääosastoissa.

Vuonna 2015 talousarvion valvontavaliokunta ja budjettivaliokunta teettivät tutkimuksen komission asiantuntijaryhmien kokoonpanosta ja niitä koskevan rekisterin tilanteesta, ja tutkimuksessa kävi ilmi, että eräiden asiantuntijaryhmien avoimuus on hyvin puutteellista ja niiden kokoonpano on epätasapuolinen.

Valiokuntien puheenjohtajakokous hyväksyi 26. marraskuuta 2015 talousarvion valvontavaliokunnan ehdotuksen laatia aiheesta valiokunta-aloitteinen mietintö ottaen huomioon tutkimuksen tulokset sekä asianmukaisten jatkotoimien tarpeen. Mietintö sisältäisi konkreettisia suosituksia komissiolle sen asiantuntijaryhmien tasapuolisen kokoonpanon ja avoimuuden parantamiseksi. Näin mietintö voisi olla perusta epävirallisen vuoropuhelun käynnistämiselle uudelleen komission kanssa. Sen perustana käytettäisiin Euroopan oikeusasiamiehen asiaa koskevia tutkimuksia ja suosituksia, joiden perusteella hän antoi virallisen suosituksen 26. tammikuuta 2016.

Kun talousarvion valvontavaliokunnan ja budjettivaliokunnan tutkimus esiteltiin syyskuussa 2015, komission yksiköt ilmoittivat, että työ asiantuntijaryhmiä koskevien puitteiden tarkistamiseksi oli edennyt merkittävästi ja että se sisälsi (tarkistetut) horisontaaliset säännöt ja parannetun julkisen rekisterin. Parlamentti pyysi useaan otteeseen, ettei komissio hyväksyisi uusia puitteita virallisesti, ennen kuin parlamentti oli ilmaissut näkemyksensä niistä mietinnössä ja sitä seuraavassa päätöslauselmassa, mutta ilmeisesti komissio ei ollut valmis toimimaan näin.

Sen vuoksi esittelijä julkisti 1. maaliskuuta 2016 talousarvion valvontavaliokunnalle työasiakirjan, jossa esiteltiin hänen nykyisiin horisontaalisiin sääntöihin ja rekisteriin liittyvät keskeiset huolenaiheensa. Työasiakirja oli talousarvion valvontavaliokunnan esittelijän pyrkimys vaikuttaa yhä komission uusiin sääntöihin. Komission yksiköt puolestaan toimittivat parlamentille työasiakirjan, jossa ne vastasivat useisiin esittelijän suosituksiin. Talousarvion valvontavaliokunta suhtautui myönteisesti komission aikaan saamaan edistykseen mutta totesi myös, että kaikkiin sen huolenaiheisiin ei ollut vastattu varsinkaan uusien puitteiden täytäntöönpanon osalta.

Tämän asiakirjojen vaihdon jälkeen komission ensimmäinen varapuheenjohtaja ryhtyi neuvottelemaan Euroopan oikeusasiamiehen, kansalaisjärjestöjen ja Euroopan parlamentin esittelijöiden (siis talousarvion valvontavaliokunnan ja oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön esittelijän ja valmistelijan sekä budjettivaliokunnan lausunnon valmistelijan) kanssa. Näissä keskusteluissa käsiteltiin oikeusasiamiehen, kansalaisjärjestöjen sekä esittelijän ja valmistelijan jäljellä olevia huolenaiheita. Ne liittyivät muun muassa asiantuntijaryhmien keskustelujen julkiseen luonteeseen, niiden kokousten pöytäkirjoihin sekä tietyissä tapauksissa vakuutukseen ryhmien tasapuolisesta kokoonpanosta, jos on vaikea löytää riittävästi asiantuntijoita edustamaan kaikkia etuja. Lisäksi keskusteluissa keskityttiin tarkistettujen sääntöjen noudattamisen valvontaan ja etuja edustavien henkilöiden muiden kuin matka- ja majoituskulujen kulujen korvaamiseen.

Keskustelut komission ensimmäisen varapuheenjohtajan kanssa olivat hyödyllisiä ja tarjosivat käytännön ratkaisuja useimpiin jäljellä oleviin kysymyksiin, mutta komission hyväksymissä puitteissa ei oteta huomioon mitään näistä ratkaisuista. Näin ollen esittelijä ja valmistelija pitävät valiokunta-aloitteisen mietinnön antamista yhä tarpeellisena osaksi siksi, että komissio voi yhä sisällyttää mietinnön suosituksia sen yksiköille annettaviin täytäntöönpanoa koskeviin suuntaviivoihin, ja osaksi siksi, että nyt parlamentilla on mahdollisuus pyytää komissiota raportoimaan päätöksen täytäntöönpanosta.

29.11.2016

OIKEUDELLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO(*)

talousarvion valvontavaliokunnalle

komission asiantuntijaryhmien kokoonpanosta ja niitä koskevan rekisterin valvonnasta (2015/2319(INI))

Valmistelija: Sylvia-Yvonne Kaufmann

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 54 artikla

EHDOTUKSET

Oikeudellisten asioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa talousarvion valvontavaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. toteaa, että avoimuudella ja toimielinten välisten toimien koordinoinnilla on erittäin suuri merkitys, sillä niiden avulla voidaan varmistaa riittävä tasapaino asiantuntijaryhmien kokoonpanossa ryhmissä edustettuna olevan asiantuntemuksen ja mielipidekirjon näkökulmasta ja niiden toimintaa voidaan parantaa; pitää siksi myönteisenä, että asiantuntijaryhmien jäsenet valitaan nyt julkisella menettelyllä; korostaa tässä yhteydessä, että asiantuntijoiden käytännön kokemuksen ja pätevyyden on käytävä selvästi ilmi; katsoo, että valintamenettelyllä kokonaisuudessaan olisi taattava suuri avoimuus ja että sen olisi perustuttava aiempaa selkeämpiin ja ytimekkäimpiin kriteereihin, joissa korostetaan erityisesti ehdokkaiden käytännön kokemusta heidän akateemisten tutkintojensa ohella sekä asiantuntijoiden mahdollisia eturistiriitoja;

2. pitää myönteisenä, että komission asiantuntijaryhmien rekisterin ja avoimuusrekisterin välille on jo luotu yhteys ja varmistettu siten avoimuuden lisääntyminen;

3. pitää valitettavana, että yritys järjestää julkinen kuuleminen uusien sääntöjen vahvistamisesta epäonnistui; kehottaa komissiota toimimaan avoimesti ja vastaamaan toimistaan EU:n kansalaisille;

4. katsoo, että komission olisi edistyttävä asiantuntijaryhmien kokoonpanon tasapainottamisessa; pitää kuitenkin erittäin valitettavana, ettei taloudellisten ja muiden kuin taloudellisten tahojen välillä tehdä yksiselitteistä eroa mahdollisimman suuren avoimuuden ja tasapainon saavuttamiseksi; korostaa tässä yhteydessä, että komission on ilmoitettava selvästi julkisessa hakumenettelyssä, kuinka se määrittelee tasapainoisen kokoonpanon ja minkä etujen se haluaa tulevan edustetuiksi, kun asiantuntijaryhmiä

perustetaan; pitää siksi tärkeänä varmistaa parlamentin ja talous- ja sosiaalikomitean osallistuminen, jotta kyseinen ero määritellään aiempaa tasapainoisemmin;

5. pitää valitettavana, että aliedustettujen ryhmien, eli useissa tapauksissa kansalaisyhteiskunnan edustajien ja pienten ja keskisuurten yritysten tai muiden yleishyödyllisten organisaatioiden, osallistuminen ei toisinaan ole mahdollista taloudellisista ja organisatorisista syistä; vaatii komissiota tämän vuoksi asiantuntijaryhmien tasapainoisen kokoonpanon varmistamiseksi harkitsemaan mahdollisuuksia myöntää taloudellista tukea, jotta mahdollistetaan asiantuntijoiden osallistuminen kaikista kategorioista;

6. pyytää entistä laajemman avoimuuden varmistamiseksi komissiota huolehtimaan siitä, että kaikki kokousasiakirjat julkaistaan; korostaa tässä yhteydessä, että sisällön ja asiantuntijoiden edustamien näkemysten on käytävä selvästi ilmi ja että ne on ilmaistava unionin kansalaisten helposti saatavilla olevassa muodossa; vaatii lisäksi, että vähemmistöpäätökset on voitava julkaista; muistuttaa komission asiantuntijaryhmien keskusteluiden julkistamisen tärkeydestä, kun otetaan huomioon, että kyseisten ryhmien asiantuntijat hoitavat julkista tehtävää ja että heidän tekemiinsä päätöksiin johtaneiden keskusteluiden julkistamisen olisi oltava säännönmukaista, ei poikkeuksellista;

7. korostaa, että käyttäjille on annettava mahdollisuus tutustua monenlaisiin asiakirjoihin (esityslistat, viiteasiakirjat, erilaiset raportit), jotta asianomaiset sidosryhmät voivat suorittaa tehokasta valvontaa; katsoo myös, että asiantuntijaryhmien rekisterin verkkosivuston olisi oltava – joko sellaisenaan tai hyperlinkkeinä muihin asiaan liittyviin verkkosivustoihin – yksi niistä välineistä tai mekanismeista, joiden avulla voidaan hankkia jatkuvasti ajantasaistettua tietoa toimintapolitiikkojen muutoksista ja taata siten laaja avoimuus;

8. korostaa, että asiaankuuluvat toimenpiteet on toteutettava heti eturistiriitojen tultua ilmi ja että ne on kohdistettava erityisesti henkilöihin, jotka on nimitetty yksityishenkilöinä ja jotka toimivat itsenäisesti ja esittävät henkilökohtaisen kantansa yleisen edun vuoksi; toteaa, että näitä toimenpiteitä olisi harkittava tarkasti, sillä niiden soveltamisessa on kyse asiantuntijoiden riippumattomuuden takaamisesta;

9. muistuttaa lisäksi, että komission on varmistettava delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten valmistelun ja laatimisen sekä strategisten suuntaviivojen määrittämisen yhteydessä, että kaikki asiakirjat, myös säädösehdotukset, toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, kuten 13. huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa paremmasta lainsäädännöstä vahvistettiin.

LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	29.11.2016
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 21 –: 0 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Mary Honeyball, Dietmar Köster, António Marinho e Pinto, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Daniel Buda, Angel Dzhambazki, Angelika Niebler, Virginie Rozière, Kosma Złotowski

27.4.2016

BUDJETTIVALIOKUNNAN LAUSUNTO

talousarvion valvontavaliokunnalle

komission asiantuntijaryhmien koostumuksesta ja rekisterin valvonnasta
(2015/2319(INI))

Valmistelija: Helga Trüpel

EHDOTUKSET

Budjettivaliokunta pyytää asiasta vastaavaa talousarvion valvontavaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

A. ottaa huomioon, että budjettivaliokunta hyväksyi eräiden asiantuntijaryhmien puutteellisen avoimuuden ja epätasapainoisen koostumuksen johdosta ja sen johdosta, että oli aiheellista varmistaa, että asiantuntemus ja ryhmässä edustetut näkemykset ovat oikeassa tasapainossa asiantuntijaryhmien koostumuksessa, vuosina 2011 ja 2014 asiaan liittyviä talousarviovarauksia ja esitti pyyntöjä ryhmien uudistamiseksi;

B. toteaa, että valiokunnan hiljan teettämässä selvityksessä[1] kävi ilmi, että eräiden asiantuntijaryhmien avoimuus on hyvin puutteellista ja niiden koostumus on epätasapainoinen;

C. toteaa, että Euroopan oikeusasiamies on antanut suosituksia, joissa hän korosti tarvetta lisätä asiantuntijaryhmien avoimuutta[2];

D. toteaa, että jotta asiantuntemuksessa voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon sääntelytoimien tarve ja jotta voidaan edistää sen ja sääntelytoimien legitiimiyttä unionin kansalaisten silmissä, on ehdottoman välttämätöntä, että ryhmien koostumus on tasapainoinen ja toiminta avointa;

E. toteaa pitävänsä myönteisenä ensiaskeleena komission aloitetta asiantuntijaryhmien uudistamiseksi pikimmiten;

1. korostaa, että huolimatta vuoden 2011 talousarviovarauksen aikaansaamasta edistyksestä

[1] Talousarvioasioiden politiikkayksikkö D: Composition of the Commission`s expert groups and the status of the register of expert groups, 2015.
[2] Euroopan oikeusasiamiehen strategiseen tutkintaan OI/6/2014/NF liittyvä suositus komission asiantuntijaryhmien koostumuksesta, 29. tammikuuta 2016.

komissio ei ole toistaiseksi muuttanut asiantuntijaryhmiä koskevia horisontaalisia sääntöjä ja ryhmien käytäntöjä tavalla, joka täyttäisi parlamentin esittämät avoimuusvaatimukset, ja että koostumukseltaan epätasapainoisten asiantuntijaryhmien määrä on pysynyt pääosin muuttumattomana vuodesta 2013 (nyt 9 prosenttia kaikista asiantuntijaryhmistä);

2. huomauttaa tässä yhteydessä, pitäen mielessä oikeusasiamiehen edellä mainitun lausunnon 34–45 kohdan, että vaikka komissio ei ole vielä määritellyt muodollisesti käsitettään ”tasapuolisuudesta”, viime mainittua ei saa pitää laskutoimituksen lopputuloksena vaan sellaisten ponnistelujen tuloksena, joilla varmistetaan, että asiantuntijaryhmän jäsenet edustavat yhdessä vaadittua teknistä asiantuntemusta ja näkökulmien kirjoa kyseisen asiantuntijaryhmän toimeksiannon toteuttamiseksi; katsoo, että tasapuolisuuden käsite olisi näin ollen ymmärrettävä niin, että se liittyy aina tiiviisti kunkin asiantuntijaryhmän erityiseen toimeksiantoon; katsoo, että asiantuntijaryhmän tasapuolisuuden arvioimiseksi sovellettavilla kriteereillä olisi tarkasteltava muun muassa ryhmän tehtäviä, vaadittua teknistä asiantuntemusta, sidosryhmiä, joita asia todennäköisimmin koskee, sidosryhmien järjestämistä sekä asianmukaista taloudellisten ja muiden kuin taloudellisten etunäkökohtien välistä suhdetta;

3. korostaa, että avoimuuden puute ja unionin lainsäädäntötyön liiallinen riippuvuus taloudellisista toimijoista heikentävät unionin kansalaisten luottamusta unioniin, ja painottaa siksi, että uudistamalla tuloksellisesti komission asiantuntijaryhmäjärjestelmää voidaan lisätä unionin legitiimiyttä;

4. pitää myönteisenä komission julkista ilmoitusta, jonka mukaan asiantuntijaryhmien tarkistetuissa puitteissa otetaan huomioon monia parlamentin ja oikeusasiamiehen esittämiä ehdotuksia, kuten pakolliset avoimet hakumenettelyt, parannettu rekisteri, sidosryhmien edustajia koskeva rekisteröintipakko avoimuusrekisteriin, tasapuolisen koostumuksen varmistamisen edellyttämien profiilien määrittäminen kunkin asiantuntijaryhmän osalta sekä pakolliset eturistiriitoja koskevat ilmoitukset, jotka kirjataan rekisteriin;

5. kehottaa komissiota lisäksi panemaan täytäntöön avoimuutta koskevat oikeusasiamiehen suositukset, toisin sanoen julkistamaan asiantuntijaryhmien kokousten esityslistat, tausta-asiakirjat ja pöytäkirjat, ja huolehtimaan siitä, että julkistetut pöytäkirjat ovat mahdollisimman merkityksellisiä ja tuovat esille jäsenten kannat;

6. kehottaa komissiota varmistamaan parhaita käytäntöjä soveltaen ja nykyisiin myönteisiin esimerkkeihin tukeutuen, että parannetut horisontaaliset säännöt pannaan järjestelmällisesti täytäntöön, myös ottamalla käyttöön kaikki pääosastot kattavan asianmukaisen valvontamekanismin käytäntöjen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi;

7. kehottaa komissiota tarkastelemaan yhdessä lainsäätäjän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa keinoja, joilla helpotetaan ja edistetään aliedustettujen ryhmien, kuten kansalaisjärjestöjen ja ammattiliittojen, osallistumista asiantuntijaryhmiin ja joilla puututaan olemassa olevaan tietojen epäsymmetriaan, sekä tarkastelemaan mahdollisuutta kehittää hyvitysjärjestelmä, jolla on tarkoitus tukea näitä ryhmiä hankkimaan sitä asiantuntemusta, jota ilman ne eivät voi osallistua täysipainoisesti asiantuntijaryhmien toimintaan;

8. korostaa aikovansa arvioida analyyttisesti uudistuspyrkimyksiä äänestäessään vuoden 2017 talousarviosta ja tähdentää päättäneensä ottaa käyttöön varauksen, mikäli sen

mielestä sen vaatimuksia ei ole otettu riittävästi huomioon;

9. kehottaa komissiota varmistamaan, että nykyisin aliedustettuja ryhmiä kuullaan täysimääräisesti, kun se antaa ehdotuksia asiantuntijaryhmien uudistamiseksi.

LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	26.4.2016
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 30 –: 0 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Nedzhmi Ali, Jean Arthuis, Jean-Paul Denanot, Gérard Deprez, José Manuel Fernandes, Eider Gardiazabal Rubial, Jens Geier, Bernd Kölmel, Zbigniew Kuźmiuk, Vladimír Maňka, Ernest Maragall, Sophie Montel, Clare Moody, Siegfried Mureşan, Liadh Ní Riada, Jan Olbrycht, Younous Omarjee, Paul Rübig, Petri Sarvamaa, Patricija Šulin, Inese Vaidere, Monika Vana, Daniele Viotti
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Andrey Novakov, Helga Trüpel, Derek Vaughan, Anders Primdahl Vistisen, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Isabella Adinolfi, Jens Gieseke

LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	9.1.2017
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 20 –: 0 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Inés Ayala Sender, Ryszard Czarnecki, Dennis de Jong, Martina Dlabajová, Luke Ming Flanagan, Jens Geier, Ingeborg Gräßle, Dan Nica, Georgi Pirinski, Petri Sarvamaa, Claudia Schmidt, Bart Staes, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Brian Hayes, Cătălin Sorin Ivan, Benedek Jávor, Julia Pitera, Miroslav Poche, Patricija Šulin
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Clare Moody